

Geovaria

Fred Rabe

Dino-nieuws

In de Zwolse Courant (8 februari 1997) stond, dat op Wight het skelet is gevonden van een nieuwe dinosaurius, die 120 miljoen jaar geleden leefde. Hij is *Neovenator salerii* gedoopt, is groter dan *Velociraptor*, maar kleiner dan zijn verwant *Tyrannosaurus rex*, die 50 miljoen jaar later leefde. Hij zou bovendien een verre neef zijn van *Allosaurus* uit de Verenigde Staten.

De Volkskrant (15 maart 1997) meldt dat de dino-theorie, dat het uitsterven der dinosaurussen werd veroorzaakt door een meteorietinslag op het Mexicaanse schiereiland Yucatán, wordt ondersteund door de resultaten van recent onderzoek door dr. J. Smit van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Zeeboringen toonden aan dat honderd meter onder de zeebodem een zeventien meter dikke laag ligt met afzettingen die zijn gevormd na de meteorietinslag. Geologen troffen in de boorkernen een volledige weergave aan van de gebeurtenissen na de inslag. Ook werd een laag met iridium (een edelmetaal uit meteorieten) aangetoond, met daarboven een donkere kleilaag die moet zijn gevormd in een tijd met een hoge sterfte van organismen.

Evolutie primaten

Uit Nature (30 januari) blijkt, dat de evolutie van aapachtige voorlopers van de mens nog steeds niet in alle opzichten even duidelijk is.

In Thailand werd een fragment van een gebit gevonden van zo'n 35 miljoen jaar geleden. Dit behoorde tot een vroege primate van zeven kilo met de naam *Siamopithecus eocae-nus*. Het fragment heeft overeenkomsten met vondsten uit Noord-Afrika, China en Birma van gelijke ouderdom. Waar de oorsprong van de antropoïden ligt, op één plaats of in verschillende regio's, is nog niet met zekerheid vast te stellen. Dat Zuidoost-Azië een belangrijke omgeving voor de evolutie van primaten is geweest, staat echter wel vast.

Bewoning Siberië

In een vorige Grondboor & Hamer meldden wij dat de geschiedenis van de bewoning van Amerika door men-

sen met zo'n dertienhonderd jaar moet worden bijgesteld. Volgens Science (28 februari 1997) kunnen de Russen er ook wat van. Dining Joerach, aan de rivier de Lena in Aziatisch Rusland, zou driehonderd-duizend jaar geleden al bewoond zijn geweest, hetzij door *Homo erectus*, hetzij door een vroege vorm van *Homo sapiens*. Sommigen betwijfelen echter of de gevonden gereedschappen, splinters, hele vuistbijlen en schrapers wel van menselijke oorsprong zijn.

Vliegende reptielen en fossiele vogels

Vliegen blijft de mens intrigeren en het bezit van vleugels evenzeer. Scientific American van februari bespreekt de afstamming van vogels. Er waren al vogels voordat er dinosaurussen waren. Daarvan stammen ze dus zeker niet af. Volgens Feduccia c.s. stammen ze zo'n 140 miljoen jaar geleden af van archosaurussen, hagedisachtige schepselen die zowel voorafgingen aan *Confuciusornis* (zo groot als een ekster) en *Liaoningornis* (met het formaat van een mus) als aan *Archaeopteryx*. De laatste was meer een glijder dan een vlieger, maar volgde volgens deze onderzoeker een evolutionair doodlopende weg. Tegenstanders van Feduccia menen dat zijn vondsten 125 miljoen jaar oud zijn en daardoor was er meer dan genoeg tijd voor de moderne vogels om uit de *Archeopteryx* te evolueren.

Onderzoek aan *Coelurosauravus jaeli*, 250 miljoen jaar oud en duidelijk een vliegend reptiel, toont aan dat zijn vleugels werden verstevigd door lange staven. In Science (7 maart) wordt dit naar voren gebracht door onderzoekers die het skelet van dit dier uit Duitsland en andere exemplaren in herbeschuwing hebben genomen. De 44 staven zaten niet vast aan de 13 ruggenwervels, maar gaven versteviging en vorm aan de vleugels en maakten die geschikt voor glijvluchten.

Varkensschedel uit Laos

Schaller c.s. kochten van lokale jagers, zo staat in Nature (27 maart 1997), een deel van de schedel van een bijzonder wild zwijn, *Sus buccu-*

lentes, een soort uit Indochina. Deze soort lijkt op het Euraziatisch wild zwijn (*S. scrofa*), dat ook in Indochina leeft en op het in Indonesië voorkomende wrattenzwijn (*S. verrucosus*), en werd meer dan honderd jaar geleden beschreven aan de hand van twee schedels uit Vietnam. Daarna werd nooit meer een exemplaar aangetroffen, tot de uitgestorven gewaande soort nu dan herontdekt is in een deel van Laos dat Annamite Range wordt genoemd.

Het gaat om een primitief soort varken en dat is zeer opvallend, aangezien een aantal jaren geleden in dezelfde regio twee andere primitieve hoefdiersoorten werden aangetroffen: *Pseudoryx nghetinhensis*, een soort rund dat echter door autochtonen berggeit wordt genoemd (NRC 20 augustus 1992, Intermediair 25 juni 1993) en *Megamuntiacus vuquangensis*, een grote soort muntjak- of blafhert. (Volkskrant, 30 april 1994). De bergen van Annamite Range zijn daarmee een belangrijk gebied, waar primitieve taxa die elders zijn uitgestorven, tot op heden konden overleven. Wellicht komen in afgelegen gebieden meer levende fossielen voor dan we denken.

Adres van de auteur

drs. F.J. Rabe
Vlaamse Gaai 14
7423 DH Deventer

Rectificatie

In mijn artikel over *Moresnetia* in het voorgaande nummer van Grondboor & Hamer is de naam van de plant consequent verkeerd geschreven. Het moet zijn *M. zaleskyi* in plaats van *M. zaleskya*.

Hans Steur